

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie działań Unii po jej przystąpieniu do Aktu genewskiego Porozumienia lizbońskiego w sprawie nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych”

[COM(2018) 365 final – 2018/0189 (COD)]

(2019/C 110/10)

Sprawozdawca: **Arnold PEUCH d'ALISSAC**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 10.9.2018 Rada, 17.10.2018
Podstawa prawna	Art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Komisja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	21.11.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	12.12.2018
Sesja plenarna nr	539
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	208/1/3

1. Wnioski i zalecenia

- 1.1. Oznaczenia geograficzne stanowią wyjątkowy i cenny zasób dla producentów w Unii Europejskiej na światowym rynku o coraz bardziej zliberalizowanym i konkurencyjnym charakterze.
- 1.2. Komisja Europejska powinna zawsze działać na rzecz ochrony modelu produkcji i systemów zapewnienia jakości uznawanych na szczeblu światowym z uwagi na ich zrównoważony charakter korzystny dla konsumentów i producentów.
- 1.3. Cechą szczególną oznaczeń jest położenie nacisku na lokalny wymiar danego produktu, przez co zwraca się uwagę na aspekty kulturowe i lokalne umiejętności oraz na dany obszar i jego specyfikę agroekologiczną. Są to cechy, które należy chronić.
- 1.4. Na całym świecie można zaobserwować znaczący rozwój urzędowych znaków identyfikacji jakości i pochodzenia.
- 1.5. EKES zwraca uwagę na ten pozytywny aspekt i z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji Europejskiej mający na celu ochronę zarejestrowanych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych w ramach porozumienia genewskiego i odpowiednich praktyk prawnych. Uważa, że koniecznie trzeba podjąć próbę zharmonizowania ram ochrony znaków jakości na szczeblu międzynarodowym. Jednak, jego zdaniem, zasadnicze znaczenie ma, by pracować nad globalnym podejściem mającym na celu ochronę i promowanie całego systemu oznaczeń jakości.
- 1.6. Należy zaproponować system, który gwarantuje równe traktowanie wszystkich europejskich producentów, którzy chcieliby, aby ich oznaczenie geograficzne zostało także uznane na szczeblu międzynarodowym.
- 1.7. Komitet uważa, że należy zachować prawa nabyte przez te oznaczenia geograficzne, które są już zarejestrowane i chronione na poziomie europejskim, aby uniknąć szkodliwych skutków i nierównego traktowania.

2. Wniosek dotyczący rozporządzenia

- 2.1. Celem wniosku Komisji jest zapewnienie ram prawnych na potrzeby skutecznego udziału Unii w związku lizbońskim w sprawie nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO), gdy Unia stanie się umawiającą się stroną aktu genewskiego.
- 2.2. Akt genewski zobowiązuje każdą umawiającą się stronę do ochrony zarejestrowanych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych na jej terytorium, w ramach jej systemu prawnego i praktyki. W związku z tym zarejestrowana nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne są chronione przez każdą z umawiających się stron, jeżeli nie odmówiła ona takiej ochrony.

2.3. Po uzyskaniu przez Unię Europejską statusu umawiającej się strony aktu geneńskiego Komisja Europejska przedstawi wykaz unijnych oznaczeń geograficznych (uzgodniony z państwami członkowskimi), które mają być objęte ochroną w ramach systemu lizbońskiego. Po przystąpieniu Unii do związku lizbońskiego składanie wniosków o rejestrację międzynarodową dodatkowych oznaczeń geograficznych chronionych i zarejestrowanych w Unii jest możliwe z inicjatywy Komisji lub na wniosek państwa członkowskiego lub zainteresowanej grupy producentów.

2.4. Należy ustanowić odpowiednie procedury oceny przez Komisję nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, które pochodzą z umawiających się stron będących państwami trzecimi i są zarejestrowane w rejestrze międzynarodowym. Egzekwowanie przez Unię nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, które pochodzą z umawiających się stron będących państwami trzecimi i są zarejestrowane w rejestrze międzynarodowym, odbywa się zgodnie z rozdziałem III aktu geneńskiego.

2.5. Akt ten w szczególności nakłada na każdą umawiającą się stronę obowiązek udostępnienia skutecznych środków ochrony prawnej dotyczących ochrony zarejestrowanych nazw pochodzenia i zarejestrowanych oznaczeń geograficznych (zob. art. 14 Aktu geneńskiego Porozumienia lizbońskiego) ⁽¹⁾.

2.6. Siedem państw członkowskich UE jest członkami związku lizbońskiego i w związku z tym państwa te przyjęły ochronę nazw państw trzecich. Aby zapewnić im środki do wypełnienia ich zobowiązań międzynarodowych przyjętych przed przystąpieniem Unii do związku lizbońskiego, należy przyjąć przepisy przejściowe, które powinny wywoływać skutki jedynie na szczeblu krajowym i które nie powinny w żaden sposób wpływać na handel wewnątrzunijny lub międzynarodowy.

2.7. Opłaty należne na mocy aktu geneńskiego oraz wspólnego regulaminu wykonawczego w związku ze złożeniem wniosku o rejestrację międzynarodową nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego ponosi państwo członkowskie, z którego pochodzi dana nazwa pochodzenia lub dane oznaczenie geograficzne (zob. art. 11 Aktu geneńskiego Porozumienia lizbońskiego) ⁽²⁾.

2.8. UE ustanowiła jednolite i wyczerpujące systemy ochrony oznaczeń geograficznych produktów rolnych. Dzięki tym systemom chronione nazwy objętych nimi produktów podlegają szerokiej ochronie w całej UE w oparciu o pojedynczy proces składania wniosku. Omawiany wniosek jest zgodny z ogólną polityką UE mającą propagować i wzmacniać ochronę oznaczeń geograficznych poprzez umowy dwustronne, regionalne i wielostronne.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji Europejskiej mający na celu ochronę zarejestrowanych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych w ramach aktu geneńskiego i odpowiednich praktyk prawnych. W kontekście coraz większej globalizacji, przede wszystkim w odniesieniu do handlu produktami rolno-spożywczymi, koniecznie należy podjąć próbę stworzenia zharmonizowanych ram ochrony oznaczeń jakości na szczeblu międzynarodowym.

3.2. Komisja Europejska powinna zawsze działać na rzecz ochrony modelu produkcji i systemów kontroli jakości uznawanych na szczeblu światowym z uwagi na ich korzystny wpływ na zdrowie konsumentów i zrównoważony charakter gospodarczy i ekologiczny.

3.3. Oznaczenia geograficzne stanowią wyjątkowy i cenny zasób (5,7% wartości sprzedaży przemysłu rolno-spożywczego, czyli ponad 54 mld EUR w 2010 r.) ⁽³⁾ dla producentów w Unii Europejskiej na światowym rynku o coraz bardziej zliberalizowanym charakterze. Jednakże próby rywalizacji w dziedzinie jakości będą nieskuteczne, jeśli główny element wykorzystywany przez nasze produkty wysokiej jakości, czyli oznaczenia geograficzne, nie jest w wystarczającym stopniu chroniony przed rynkami międzynarodowymi.

3.4. Komitet podkreśla, że oznaczenia geograficzne to znaki wyróżniające, które pozwalają na odróżnienie konkurencyjnych produktów i informują konsumentów o ich pochodzeniu. Oznaczenie geograficzne, w przeciwieństwie do znaków towarowych, ma na celu podkreślenie związku między produktem a terytorium, z którego pochodzi. Wobec tego cechą szczególną oznaczeń jest położenie nacisku na lokalny wymiar danego produktu, przez co zwraca się uwagę na aspekty kulturowe i lokalne umiejętności oraz na dany obszar i jego specyfikę agroekologiczną. Są to cechy, które należy chronić.

⁽¹⁾ http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/fr/wipo_pub_239.pdf

⁽²⁾ Tamże.

⁽³⁾ Zob. przetarg nr AGRI-2011-EVAL-04.

3.5. Już w 2008 r. EKES w swojej opinii w sprawie oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia⁽⁴⁾ podkreślał, że w europejskim społeczeństwie obywatelskim zauważono, że od pewnego czasu konsumenci coraz częściej zwracają uwagę na właściwości produktów rolno-spożywczych, co przekłada się na popyt na produkty wysokiej jakości. Stwierdzenie to pozostaje aktualne dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek. Konsument europejski coraz częściej poszukuje produktów wysokiej jakości pochodzących z danego obszaru, regionu lub kraju, i których jakość i renoma, pośród innych cech, są zasadniczo związane z danym pochodzeniem geograficznym⁽⁵⁾.

3.6. Według niedawnej opinii francuskiej Rady Społeczno-Gospodarczej i Ekologicznej pod tytułem „*Les signes officiels de qualité et d'origine des produits alimentaires*” („Oficjalne oznaczenia jakości i pochodzenia produktów spożywczych”) w skali światowej można zaobserwować znaczący rozwój urzędowych znaków identyfikacji jakości i pochodzenia. Oznaczenia geograficzne zyskują coraz większe znaczenie, ponieważ zaspokajają rosnące zapotrzebowanie konsumentów, a także podkreślają historię, dziedzictwo i tradycyjne umiejętności związane z danym obszarem.

3.7. Komitet pragnie przypomnieć, że według danych FAO⁽⁶⁾ notuje się wysoce pozytywny wpływ oznaczeń geograficznych na ceny, niezależnie od rodzaju produktu, regionu pochodzenia lub długości okresu rejestracji.

3.8. Kwestie związane z ochroną oznaczeń geograficznych zajmują coraz ważniejszą pozycję we wszystkich zawieranych lub będących przedmiotem negocjacji umowach dwustronnych. EKES zwraca uwagę na ten pozytywny aspekt. Jednak, jego zdaniem, zasadnicze znaczenie ma, by pracować nad globalnym podejściem mającym na celu ochronę i promowanie całego systemu oznaczeń jakości.

3.9. Komitet uważa, że w tym celu należy ponownie rozważyć propozycję opracowania wykazu pozytywnego na szczeblu unijnym. Nie idzie ona w parze z wymogiem ogólnej ochrony systemu oznaczeń geograficznych. Należy bowiem zaproponować system, który gwarantuje równe traktowanie wszystkich europejskich producentów, którzy chcieliby, aby ich oznaczenie geograficzne zostało także uznane na szczeblu międzynarodowym. Jest to tym bardziej istotne, że wybrane kryteria nie uwzględniają innych aspektów społeczno-gospodarczych mających zasadnicze znaczenie dla rozwoju gospodarki niektórych regionów Unii Europejskiej. Oznaczenia geograficzne często powodują rozwój lokalnej gospodarki, co prowadzi do tworzenia miejsc pracy. Ma to bardzo istotne konsekwencje dla innych sektorów gospodarki, takich jak turystyka, oraz korzystnie wpływa na gospodarkę przestrzenną.

3.10. EKES zwraca się do Komisji, by wzięła pod uwagę konsekwencje przyszłych nowych relacji między Unią Europejską i Zjednoczonym Królestwem oraz skutki, jakie utworzenie wykazu pozytywnego mogłoby mieć na trwające negocjacje, które powinny być prowadzone w duchu ochrony całego systemu zapewnienia jakości Unii Europejskiej. Po wystąpieniu Zjednoczone Królestwo będzie musiało nadal przestrzegać gwarantowanych przez system oznaczeń geograficznych, z których korzystała dotychczas.

3.11. Komitet podkreśla, że podrabianie produktów stanowi bardzo poważne zagrożenie dla europejskiego sektora rolno-spożywczego. Niedawno opublikowane przez Komisję Europejską sprawozdanie⁽⁷⁾ potwierdza, że najczęściej podrabianymi produktami są produkty rolno-spożywcze.

3.12. Komitet przypomina, że siedem państw członkowskich UE jest już członkami związku lizbońskiego (Bułgaria, Republika Czeska, Francja, Portugalia, Słowacja, Węgry i Włochy), a w ramach wspomnianego związku zarejestrowanych jest obecnie ponad 1 000 oznaczeń geograficznych objętych międzynarodową ochroną z tytułu chronionych nazw pochodzenia (ChNP) i chronionych oznaczeń geograficznych (ChOG) na podstawie jednej procedury rejestracji.

3.13. Komitet uważa, że należy zachować prawa nabyte przez te oznaczenia geograficzne, które są już zarejestrowane i chronione na poziomie europejskim, aby uniknąć szkodliwych skutków i nierównego traktowania.

3.14. Wreszcie EKES zwraca uwagę na jedyne dostępne obecnie badanie (z 2012 r.) na temat wartości handlowej oznaczeń geograficznych w UE⁽⁸⁾. Wydaje się jednak, że w wypadku oznaczeń geograficznych premia za dodatkową wartość („value premium rate”) nie zmieniła się od tego czasu.

Bruksela, dnia 12 grudnia 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁴⁾ Dz.U. C 204 z 9.8.2008, s. 57.

⁽⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1540542863415&uri=CELEX:32012R1151>

⁽⁶⁾ Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. wyżywienia i rolnictwa.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/report_on_eu_customs_enforcement_of_ipr_2017_en.pdf (dokument dostępny jak dotąd tylko w wersji angielskiej).

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en (dokument dostępny jak dotąd tylko w wersji angielskiej).